

دانش سیاسی، سال چهارم، شماره دوم - پاییز و زمستان ۱۳۸۷، صص ۱۸۷-۲۲۵

نقش فرهنگ ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۸۷/۰۹/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۷/۱۱/۰۲

دکتر علیرضا موسوی زاده*

مهدی جاودانی مقدم**

چکیده

سیاست خارجی هر کشور برون‌داد تعامل دیالکتیک عوامل مادی محیطی و زمینه‌های فرهنگی، هویتی و تاریخی آن است. در این میان، فرهنگ ملی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در ساخت هویت ملی، انگاره‌های ذهنی نخبگان، نقش و منافع ملی و جهت‌گیری‌ها و استراتژی‌های سیاست خارجی است. این مسئله به‌واسطه جدانشدنی سیاست خارجی در حلقه‌های به‌هم‌پیوسته اجتماعی و تأثیر عناصر فرهنگی- هویتی در شکل‌گیری و تحول سیاست خارجی به وجود آمده است. بر این اساس، با توجه به اهمیت تبارشناسی عناصر هویتی و فرهنگی درک سیاست خارجی یک کشور، نویسنده در مقاله حاضر به بررسی ریشه‌های فرهنگی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پرداخته و تأثیر شاخص‌های مؤثر در هر لایه فرهنگی ایران بر سیاست خارجی را با رویکردی نظری- عملیاتی ارزیابی کرده است. به نظر می‌رسد علی‌رغم تکثر گفتمان‌های هویتی ایران، با شناسایی عناصر گفتمان هویت ایرانی، اسلامی، مدرن و انقلاب اسلامی، امکان توضیح و تبیین سیاست خارجی و حتی رفتار احتمالی ایران وجود دارد.

واژگان کلیدی

فرهنگ ملی، سیاست خارجی ایران، عناصر فرهنگی، هویت اسلامی، گفتمان انقلاب اسلامی

* استادیار علوم سیاسی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی Javdani2020@gmail.com

** دانشجوی دوره دکتری روابط بین‌الملل و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم

Javdani2020@gmail.com